

Vit mugu fáa fleksibilitet inn í fiskivinnuna

Myndugleikarnir brúka alt ov nógva orku til at byrgja inni ymsu skipabólkarnar í hvør sín kassa. Úrslitið er, at skipabólkar er fastlæstir í eini støðu, har teir ikki megna at tjena pengar. Tað sigur grannskoðarin Bjarni Arnason, sum mælir til nýhugsan í vinnuni

Jón Brian Hvidtfeldt

Bjarni Arnason hevur í mong ár greinað og samanborið roknskapirnar hjá føroysku fiskivinnuni. Aftur í ár kann hann staðfesta, at tað bara eru uppsjóvarskipini og stóru verksmiðjutrolarnir, ið tjena pengar. Aðrir skipabólkar, trolarar og línuskip, fáa ikki endarnar at røkka saman. Tó so gevur okkurt skipið yvirskot, men samlað sæð tjena hesir skipabólkar ikki pengar.

Ein felagsnevnari fyri uppsjóvarskipini og verksmiðjutrolararnar er, at báðir skipabólkar eiga sínar egnu kvotur at fiska. Haraftur-í móti fiska aðrir skipabólkar í størstan mun eftir fiskidagaskipanini.

- Felags fyri teir skipabólkar, sum tjena pengar, er at teir eiga sínar egnu kvotur. Hinvegin klára skipabólkar-nir, sum fiska undir Føroyum í fiskidagaskipanini, seg illa, staðfestir Bjarni Arnason, sum millum annað tí heldur at ein kvotuskipan hevði verið betri fyri reiðaríini.

Men ein kvotuskipan klárar ikki einsamøll at venda gongdini hjá teimum skipabólkum, sum í dag liggja tungt í sjónum.

- Nærliggjandi er at loyva øllum føroyskum skipum at útvega sær veiðirættindi, har føroyskir myndugleikar hava ræði á fiskirættindum. At skipa eitt sonevnt "opið føroyskt hav", sigur Bjarni Arnason.

Opið hav

Hugtakið "opið hav" brýtur við traditionellu hugsanina, har hvør skipabólkur hevur síni rættindi og sínar fiskileiðir. Eftir at hava roknað uppá modellid er grannskoðarin sannførdur:

- Tað er nærliggjandi at loyva øllum føroyskum skipum at útvega sær veiðirættindi, alla staðni har Føoyar hava rætt til at fiska. Tað veri seg undir Føroyum, í Barentshavinum, undir Íslandi, á Flemish Kap og so framvegis, sigur Bjarni Arnason.

Grundtankin við hugtakinum "opið hav" er, at leisturin kann taka hædd fyri sveiggjunum í fiskiskapinum.

- Tað gongur upp og niður við, hvussu fiskastovnar eru fyri á ymsum leiðum, og veiðan er ymisk á ymsum leiðum alt eftir árstíð. Tí vil eitt "opið hav" hava við sær, at skip ikki eru tvungin at trároyna vánaligar leiðir, men kunnu skifta millum leiðir, alt eftir fiskiskapinum, sigur Bjarni Arnason.

Lyklaorðini eru umsetiligheit og fleksibilitetur.

- Tí hví skal til dømis eitt línuskip pr definition vera fastlæst inni í ávísu kassum og frammanundan vera avskorið frá at royna leiðir, sum kanska kundu givið eitt gott avkast, spyr Bjarni Arnason.

Grundtankin í hugtakinum "opið hav" er, at møguleiki skal vera hjá øllum at royna tær leiðir, sum kunnu geva pengar. Umsetilgheitin skal vera har.

Grannskoðarin er greiður yvir vandan fyri ógvusligari miðsavnan, har nøkur heilt fá, sterk reiðari keypa upp øll rættindi.

- Jú, vandin er har. Men her er tað, at lóggávan eigur at koma til sín rætt. Politiskt ber til at lóggeva avmarkingar í samlaða ognarpartinum hjá einum reiðarii, sigur Bjarni Arnason.

Virðisøking

Sambært Bjarna Arnason vil grundtankin í hugtakinum "opið hav" skunda undir at fáa størri virðisøking inn í fiskivinnuna.

- Virðisøkingin má vera í fokus, tá fiskivinnan verður lögð til rættis, sigur Bjarni Arnason og nevnr aftur línuskipini sum dømi:

- Ímynda vit okkum, at trý frystilínuskip fingur loyvi at fara í Barentshavið at royna eftir toski, heldur enn ein verksmiðjutrolari, so vildi tað also givið eina munandi størri virðisøking fyri føroyska samfelagið, sigur Bjarni Arnason.

- Tað kann ikki vera rætt, at einstakir skipabólkar eru fastlæstir í eini støðu, har teir ikki kunnu tjena pengar, sigur Bjarni Arnason, sum tí mælir til at skipa fiskivinnuna eftir hugtakinum "opið hav", har allir skipabólkar sum útgangsstøði hava loyvi at handla sær rætt til at fiska allastaðni, har Føroyar eiga fiskirættindi

Í døminum verður roknað við eini kvotu á 6000 tons av toski, og at veiðan verður landað og virkað í Føroyum.

- Meðan virðisøkingin umborð á einum verksmiðjutrolara er umleið 39 milliónir, so hevði samlaða virðis-økingin umborð á teim-um trimum frystilínuskipunum og á landi í Føroyum verið 108 milliónir krónur, sigur Bjarni Arnason og heldur fram:

- Tí eiga vit at leggja fiskivinnuna soleiðis til rættis, at hon hevur við sær størst møguligu virðisøking.

Bjarni Arnason er sannførdur um, at øll veiða eigur at vera lögð upp í Føroywum. Tí tað er lykilin til virðisøking.

- Men tað setir sjálvandi krøv um betri atgond til marknaðirnar. Og tí eiga myndugleikarnir sjálvandi at gera alt fyri at fáa í lag handilsavtalur við so nógvlond sum tilber, sigur Bjarni Arnason.

Tilfeingisgjaldið

Politiska skipanin hevur í fleiri ár umrøtt, hvør leisturin tann rætti at brúka, tá

tilfeingisgjald ella –renta skal leggjast á fiskivinnuna. Higartil er svarið ikki funnið. Tí er tilfeingisgjaldið ásett við fyrbilsloysnum fyri eitt ár í senn, og tilfeingisgjaldið er bara lagt á makrel- og sildafiskiskapin. Sambært grannskoðaranum Bjarna Arnason er økt umsetiligheit og fleksibilitetur ein fortreyt

fyrí eini varandi skipan við tilfeingisrentu.

- Eisini her letur hugtakið "opið hav" upp fyri nýggjum møguleikum. Sleppur vinnan at skipa seg frítt og fiska, har tað best loysir seg, so ber eisini til at tosa um eina einfalda og varandi skipan við tilfeingisrentu, sigur Bjarni Arnason og heldur fram:

- Eitt tilíkt gjald eigur at vera einfalt og "forútsigiligt". Ein máti kundi verið at fiskivinnan rindar tað, sum tað nú kostar at umsita fiskivinnuna, og pengarnir verða kravdir inn sum kilogjald býtt út á tery einstøku fiskasløgini.

jonbrian@sos.fo a

	Flakatrolari	3 frystilínuskip
Veiða tons	6.000	6.000
Søluvirði tkr.	58.800	60.900
Virðisøking tkr.	38.800	45.900
Hýra tkr.	23.520	30.450
Virðisøking flakavirki tkr.		31.080
Virðisøking avleitt virkseml tkr.		31.080
Lønir flakavirki tkr.		14.700
Lønir avleitt virkseml tkr.		14.700
Virðisøking tilsamans tkr.	38.800	108.060
Lønir tilsamans tkr.	23.520	59.850
Skattaintøkur tkr.	9.408	23.940
Annað dømi: Nýtt virkseml við virking av makreli, sild og svartkjaftri		

Á Fiskivinnutinginum í síðstu viku vísti Bjarni Arnason á roknistykki, sum vísir at fyri samfelagið er virðisøkingin munandi størri, um trý frystilínuskip fiska tosk í Barentshavinum, heldur enn ein verksmiðjutrolari